...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 46 (8268) | 1957 оной февралиин 23, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Болгариин Коммунистическэ партиин делегацинуудай хоорондо болоһон хэлсээн тухай МЭДҮҮЛГЭ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Болгариин Коммунистическэ партиин делегацинууд 1957 оной февралиин 20-до уулзажа, хэлсээ хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Д. Т. Шепилов, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн нүхэр Б. Н. Пономарев Советскэ Союзай Коммунистическэ партиһаа хэлсээндэ хабаадаа.

БКП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. Живков, БКП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд нүхэд Р. Дамянов, Е. Стайков, Г. Чанков, В. Червенков, А. Югов гэгшэд Болгариин Коммунистическэ партиһаа хэлсээндэ хабаадалсаһан байна.

Хэлсээндэ хабаадагшад үнэн зүрхэнһөө, нүхэдэй ёһоор хөөрэлдэжэ, үгэеэ хүсэд ойлголсон, зүбшэн хэлсэһэн бүхы асуудалнуудаараа нэгэн һанамжатай болоо.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Болгариин Коммунистическэ партиин делегацинууд уласхоорондын байдалай, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Мүн хоёр партиин хани барисаае, харилсаа холбоое саашадаа хүгжөөн бэхижүүлхэ талаар бэелүүлхэ зорилгонуудые делегацинууд зүбшэн хэлсээд, ажал хүдэлмэрингөө ондоошье асуудалнууд тухай хөөрэлдэһэн байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Болгариин Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро СССР-тэ, мүн Болгарида социалистическэ экономико болон культура хүгжөөхэ хэрэгтэ нилээдгүй горьтой амжалтанууд туйлагдаа гэжэ хэлсээндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ. Советскэ Союзай Коммунистическэ парти болон Болгариин Коммунистическэ парти, арад зоной дунда улам хүндэтэй болоо. Эдэ партинуудай дотоодын ба гадаадын политикые арад зон эдэбхитэйгээр дэмжэдэг. Социализм болон коммунизм байгуулха хэрэгтэ партиин үүргые улам дээшэлүүлхэ, партиин идейнэ нэгэдэлые бэхижүүлхэ, коммунистнуудай үүсхэл хэшээлые бадаруулжа, асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тэдэниие үргэнөөр хабаадуулха талаар КПСС-эй XX съездһээ болон БКП-гэй ЦК-гэй 1956 оной апрельскэ Пленумһээ хойшо хоёр парти ехэ хүдэлмэри хээ.

Һүүлэй үедэ дэлхэйн бүмбэрсэгэй хархис этэгээдүүд улам эдэбхитэйгээр ябуулгаа хэдэг боложо, буу зэбсэгэй хүсөөршье, мүн идхалга номнолгын хүсөөр байдалаа бэхижүүлжэ, социалистическэ оронуудые болон коммунистическэ партинуудые һуларуулха, хоорондонь эбгүй болгохо гэжэ оролдожо байһыень хэлсээндэ хабаадагшад элирүүлбэ. Эб найрамдалые хүсэгшэ арадуудта эсэргүү империалистнуудай зохёоһон нэгэн түсэбөөр англо-франко-израильска добтолго Египедтэ хэгдэжэ, Венгридэ хархис этэгээдүүдэй үймөөн эмхидхэгдэһэн байна. Империалистнуудай эдэ хоёр һэдэлгэнь буруу һүрэжэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, демократическа болон социалистическэ хүсэнүүдэй илагдашагүй бата бэхи байһыень гэршэлэн харуулаа.

Хархис этэгээдүүдэй үймөөе дарахын түлөө тэмсэхэдэнь, Венгриин правительствын гуйлтаар, өөрынгөө интернациональна уялгые дүүргэн, Советскэ Союз венгер арадта туһаламжа үзүүлээ юм. Болгар арад политическэ талаар ушар ёһо һайн мэдэхэ байһанаа, эрид шанга, тэсэмгэй байһанаа Венгридэ буһалгаанай болохо үедэ харуулаа. Болгар арад империалистнуудай хорото ябуулгые нэгэн дуугаар буруушаагаад, венгер арадта халуунаар талархан, хархис этэгээдүүдтэй тэмсэхэдэнь эрид шууд дэмжэһэн байна.

Египедтэ дайлан ороходоо буруу һүрэһэн империалистнууд Дүтын ба Дунда зүүн зүгэй арадуудые мэдэлдээ оруулха гэһэн һэдэлгээ болюулнагүй гэжэ хэлсээндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ. Тусхайлбал, «Эйзенхауэрэй хараа бодол» гээшэ дурсагдаһан оронуудые эзэмдэхэ зорилгоор зохёогдоо. Багдадай бүлэглэл мэтын эзэрхэг түримхэй нэгэдэлнүүдые хэрэглэн, тэдэнэр балкан оронуудай бүхы арадуудта дайсан харша хүсэнүүдые энэ нютагта гулидхан түхиржа байна.

Уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгожо, «хүйтэн дайние» һэргээхэ гэжэ империалистнуудай байһан мүнөө үедэ империалистическэ хархисуудта, тэдэнэй эзэрхэг түримхэй түсэбүүдтэ эсэргүүсэн, элдэб янзын богоолшолгодо эсэргүүсэн, арадуудые бэе бэедээ улам этигэлсэдэг болгохын түлөө, ондо ондоо социальна системэтэй оронуудай эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон, амгалан тайбан байхын түлөө, арадуудые бата бэхи хани барисаатай болгохын түлөө, ерээдүй сагта хүн түрэлтэнэй һайн һайхан байдалтай боложо, зол жаргалтай байхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ гээшэ манай шухалын шухала зорилго гэжэ хоёр партинууд тоолоно.

Социалистическэ оронуудай эбтэй байгаа сагта, тэдэнэй заримыень өөһэдынгөө талада оруулха аргагүй гэжэ ойлгоходоо, империалистнууд эдэ оронуудай нэгэдэлыень һуларуулха гэжэ мүнөө оролдоно. Энэ зорилгоор буржуйнууд болон тэдэнэй тагнуулшад гансал өөһэдынгөө яһатанай тала хараад байха ёһотойт гэжэ идхаад, арадуудые эбгүй болгожо, компартинуудыень арсалдаа, зүрисэлдөөтэй болгохо гэжэ оролдоно.

Социализмын лагериин оронуудай нэгэдэлые улам бата бэхи болгохо гээшэ Советскэ Союзай болон Болгариин Коммунистическэ партинуудай хойшолуулагдашагүй шухала зорилго гэжэ делегацинууд тоолоно. Мүнөө үедэ зохихо элдэб аргаар социалистическэ оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэдэй партинуудай холбоо барисаае саашадаа улам үргэдхэхэ шухала гэжэ хоёр партинууд онсолон тэмдэглэнэ. Социализм байгуулха талаар шухала ниитэ асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн хэлсэхэ, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дүй дүршэл тухай, ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэхэ, бэе бэедээ литература, мүн партинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлэн үзэхэ зорилгоор делегацинуудые эльгээлсэхэ гээшэ энэ талаар айхабтар ехэ удхашанартай байха байна. Энэ мэтээр бэе бэедээ туһалалсан, саг үргэлжэ барисаатай байхадаа, социализм байгуулха хэрэгтэ алдуу эндүүнүүдшье үсөөнөөр гаргагдаха байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти, Болгариин Коммунистическэ парти уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудаар һүүлэй үедэ байд гээд лэ һанамжаяа хэлсэдэг болонхой. Имэ хөөрэлдөөнүүдэй ехэ туһатай байһан дээрэһээнь, партинуудай холбоо барисаае али болохоор үргэдхэхэ шухала.

Мүн КПСС-эй болон БКП-гэй делегацинууд социализмын үзэл суртал баримталдаг бүхы партинуудтай улам үргэн холбоотой боложо, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэдые эмхидхэн, тэмсэлыень нэгэ шэглэлтэйгээр зорюулха шухала гэжэ тоолоно.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй хархис этэгээдүүд коммунизмда эсэргүү галзуу тэмсэл мүнөө үедэ ябуулжа, бодото революционер бүхэндэ нангин марксизм-ленинизмын һургаал болон гол ёһонуудые бузагайруулха, коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нэгэдэлые һуларуулха гэжэ оролдоно. Тиимэһээ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти болон Болгариин Коммунистическэ парти марксизм-ленинизмые шалгажа, ондоо болгохо гэһэн һэдэлгэ бүхэнтэй, энэ мүнхэ һургаалые хазагайруулан хэрэглэхэ ябадалтай, дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүдэлмэришэдэй дунда элдэб эсын гажа буруу үзэл бодол нэбтэрүүлхэ гэһэн һэдэлгэ бүхэнтэй хатуу шангаар тэмсэхээр эрид шиидэнги байһанаа, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта хододоо үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

Марксизм-ленинизмын гол ёһонууд бодото байдал дээрэһээ гараһан туладаа үнэн зүб байһыень хоёр оронуудта коммунизм болон социализм байгуулха дүй дүршэл харуулаа гэжэ хоёр компартиин түлөөлэгшэд тэмдэглэбэ. Тиимэһээ саашадаашье ажал хүдэлмэридөө хоёр парти эдэ гол ёһонуудые хүтэлбэри болгон баримталха. Социализм байгуулха гол хуули ёһонууд бүхы оронуудта хэрэглэгдэмээр нэгэн адли гэжэ КПСС болон БКП тоолоно. Гэбэшье, социализм, коммунизм байгуулха арга методүүд орон бүхэнэй экономическа, социальна, үндэһэ яһанай онсо илгаануудһаа дулдыдажа, ондо ондоо байжа болохо байна.

Хүдөө ажахые социалистическэ ёһоор хубилгаха хэрэгые хүтэлбэрилхэдөө, Болгариин Коммунистическэ парти амжалта туйлажа, дүй дүршэлтэй болоо гэжэ делегацинууд тоолоно. Тусхайлбал, Болгариин олонхи таряашад газар хамжан эдлүүрилхэ хамтын ажахынуудта орожо, социалистическэ ёһоор ажалладаг болобо. Тиигэжэ хүдөө ажахын зүйлнүүд юрэнхы дээрээ ехээр абтадаг болохоһоо гадна, хамтын ажахынуудай олзо доход дээшэлээ.

Хүдөө ажахые социалистическэ ёһоор эрхилхэ гээшэ алишье талаһаа булюу һайн байна. Мүн хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абажа, таряашадай байдалые һайжаруулан, хүдөө нютагые социалистическэ ёһоор хубилгажа болохо байһыень СССР-эй, Болгариин, тэрэшэлэн бусад хэдэн социалистическэ оронуудай дүй дүршэл харуулаа.

СССР-эй болон Болгариин арадуудай, мүн коммунистическэ партинуудайнь хоорондо үни сагһаа хойшо тогтоһон үнэн сэдьхэлэй хани барисаан улам бэхижэжэ, хүгжэжэ байна гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти болон Болгариин Коммунистическэ парти сэдьхэл ханангяар тэмдэглэнэ. Хариин харата дайсадһаа Болгарииe сүлөөлхын түлөө, мүн социализм байгуулхын түлөө хамтаараа тэмсэхэдээ, СССР-эй болон Болгариин Арадай Республикын арадуудай хоорондо бии болон бэхижэһэн ахадүүгэй таһаршагүй холбоо барисаан мүнөө үедэ хэзээ хэзээнэйхиһээ бата бэхи болонхой. Мүнөө үедэ манай оронууд болон партинуудай һанал бодолынь, ажал хэрэгынь нэгэн адли, нэгэ зорилготой, арадууднай таһаршагүй барисаатай.

Бүхэдэлхэйн удхашанартай ленинизмын һургаал, мүн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин дүй дүршэл Болгарииe эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай болгожо, Болгарида социализм байгуулхын түлөө тэмсэхэдэнь Болгариин арадта болон Болгариин Коммунистическэ партида сэгнэшэгүй ехэ туһа нэмэри болоо юм гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Хэдэн арбаад жэлэй туршада СССР-эй болон Болгариин революционно хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй хоорондо бодото интернационалистическэ холбооной тогтоогдоһониинь ехэ удхашанартай гэжэ хэлсээнэй үедэ тэмдэглэгдэбэ. Росси дотор хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөе эмхидхэхэ хэрэгтэ Димитрий Благоев болон Болгариин бусад революционернүүдэй оруулһан туһа нэмэрииe коммунистнууд, мүн Советскэ Союзай бүхы ажалшад үндэрөөр сэгнэдэг. Мүн 1914—1918 оной империалистическэ дайнда эсэргүүсэн тэмсэхэдээ Болгариин «нягта нарин» социалистнуудай интернационалистическэ революционно үзэл баримталһыень, ородой большевигүүдтэ уласхоорондын шатаар дэмжэлтэ үзүүлһыень; Болгариин коммунистнуудай шалгарһан хүтэлбэрилэгшэ Георгий Димитровой уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөндэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһыень, фашизмда болон дайн байлдаанда эсэргүүсэн, ажалшадай байдалые һайжаруулхын түлөө тэмсэл эмхидхэхэ талаар аргагүй ехэ хүдэлмэри хэһыень Советскэ Союзай коммунистнууд болон бүхы ажалшад мүн лэ үндэрөөр сэгнэдэг.

Хоёр партинуудай нүхэдэй ёһоной хани барисаае саашадаа улам үргэдхэн бэхижүүлхэ байһанаа, уласхоорондын болон дотоодын политическэ ажабайдалай шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа саг үргэлжэ хэлсэжэ байха тухайгаа, хоёр партинуудай түлөөлэгшэдэй нюураараа уулзаха ябадалые бүри олошоруулха тухайгаа, партийна делегацинуудые эльгээлсэжэ, партийна хүдэлмэриин дүй дүршэлые хододоо андалдан абалсажа байха тухайгаа, партийна хэблэл болон документнүүдые бэе бэедээ эльгээлсэжэ байха тухайгаа КПСС-эй болон БКП-гэй делегацинууд мэдүүлнэ.

Социалистическэ лагериин оронууд болон коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинууд марксизм-ленинизмын агууехэ туг доро улам нягтаар жагсажа, эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы хүнүүдые өөһэдыгөө тойруулан нэгэдүүлхэ бэзэ гэжэ уулзалганда хабаадагшад бата этигэнэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегациин даалгабаряар
КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь Н. ХРУЩЕВ.

Болгариин Коммунистическэ партиин делегациин даалгабаряар
БКП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь Т. ЖИВКОВ.

Москва, 1957 оной февралиин 20.

Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй алдарта ой

...һаяхан тогтоогдоһон Совет гүрэ... гадаадын, дотоодын дайсадһаа ...хамгаалхын тула, 1918 ондо Влади...р Ильич Ленинэй заабаряар Ху...дэлмэришэн-Таряашанай Улаан ...рмин, Улаан Флот байгуулагдаһан ...м. Совет ороной түрүүшын сэрэ...гүүд тэрэ жэлэй февралиин 23-да ...сковой, Нарвын оршондо немецкэ ...нтервентнүүдые үй дэлдэжэ, хатуу ...анга харюу үгөө һэн. Энэ үдэр ...анай алдарта Армиин түрэһэн ...дэр боложо түүхэдэ ороод, жэл ...бүри баярай оршон байдалда тэм...дэглэгдэдэг.

Баатар Улаан Армимнай доторой ...айнай һүрсэтэй шанга жэлнүүдтэ ...овет ороной дайсадтай шууд шан...гаар тулалдажа, улам ехээр урган ...бэхижэһэн, шэн зоригоо шэрээн ...хатажаһан байгаа. Гадаадын 14 гү...рэнэй сэрэгүүд, дотоодын олон дай...сад бута зада сохигдоод, хариинхи...лай хог үлэгдэлнүүд хайша яашаа ...гамнагдаа бэлэй.

Буугай дуун замхажа, амгалан ...тайбан социалистическэ байгуулал...тын эхилээдшье байхада, Комму...нистическэ парти, Совет засаг, ...малшан араднай хархис муухай ...капиталистическэ хүреэлэлгэ тухай ...нэгэ минута зуурашье мартаагүй, Эхэ ...оронойнгоо хүсэ шадалые үдэрһөө ...үдэртэ улам бэхижүүлжэ үргэлжэл...һэн байна. Тиин Советскэ Арми, ...Авиаци ба Далайн-Сэрэгэй Флот ...хүшэнараа баясуулан омогорхуул...даг, дайсадаа һүрдүүлэн шэрылгэ...гүй түгэлдэр ехэ хүсэн болон хүгжөө.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд не...мецкэ фашизмда эсэргүүсэн Эсэгэ ...оронoo хамгаалха үедөө, дэлхэйдэ...хинэй түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ баа...таршалга гаргажа, «дайсанаа дара...ши, даагаяа һүүлдэһэн» байна. Ту...йбэлгүй шанга байлдаануудай ту...ршэ боложо байһан 1941 оной намар ...алдарта советскэ гварди анхан эм...хидхэгдээд, Москвагай оршондо, ...Сталинградай дэргэдэ болоһон ба ...бусад олон тулалдаануудай гол үүр...гые даажа гараһан юм. Байн, байн ...бүхы сэрэгүүдэй гварди гэгдэхээр ...габьяануудые гаргадаг болоһон ...байгаа. Советскэ сэрэгшэдэй али ...бүхэлай ехэ баатаршалга гаргаһые ма...най нютагаархидай жэшээ дээрэһээ ...хаража болохо. Дайнай үедэ Бурят-...Монголой республикын 19 баатар...нууд Советскэ Союзай Геройн хүн...дэтэ нэрэзэргэдэ хүртэһэн, олон ...мянган хүбүүднай орденуудаар, ме...дальнуудаар шагнагдаһан байна.

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Эхэ ...оронойнгоо газар дайда, хүн зониие гитлеровскэ булимтарагшадһаа сүлөөлхэ зуураа, поляк, болгар, венгер, чехословак, румын, албаан, югослав арадуудай хуули засагаа абаха, хуби заяагаа шиидхэхэ хэрэгтэнь туһалһан юм.

Бүхы Европые барандань шахуу эзэмдэһэн эгээн харатай, хоротой ба хүсэтэй дайсан—немецкэ фашистнуудые, бусадай баялигта горитон үниһөө хойшо үнгэлзэдэг байһан японско империалистнуудые зада бута сохижо, советскэ сэрэгүүдэй гайхамшаг ехэ илалта туйлаһан гол эшэ нүхэсэлнүүдынь юуб гэхэдэ, манай советскэ ниитын ба гүрэнэй байгуулалта буржуазна гүрэнүүдэйхиһээ бүхы талаараа булюу, үлүү һайн байна. Манай арми арад түмэнэйнгөө ажана энхэ, зол жаргалтай байдалые хёрхо хурсаар сахин хамгаалдаг. Тиимэһээ арад зомнай армидаа дуратай, армиингаа хүсэ шадалые али бүхы аргаар арьбадхан бэхижүүлхэ гэжэ оролдодог, армиһаа юугээшье гамнадаггүй. Арад арми хоёрнай хоорондоо таһаршагүй холбоотой юм.

Эдэ бүхы амжалта туйлалтанууд—Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин аша үрэ мүн.

Манай орон эб найрамдалай политика бэелүүлжэ, амгалан байдал хангаха оролдолго хододоо гаргадагынь элитэ. Тиигэбэшье, империализмын бии байгаа сагта сэрэгэй харата аашанууд, эзэрхэг түримхэй ябуулганууд, шэнэ дай үүдхэхэ һэдэлгэнүүд тэдэнэй зүгһөө хэгдэхэ байһыень мартажа болохогүй. Энээниие Суэцкэ каналай оршондо, мүн Венгридэ һаяшаг болоһон ушарнууд эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Тиимэһээ, оронойнгоо хамгаалгын хүсые улам бэхижүүлхэ гээшэ совет арадай нангин уялга, хүндэтэ хэрэг болоно. Армида, Авиацида ба Флодто туһалха һайн дуранай бүлгэмөөр дамжуулан оборонно-ниитын хүдэлмэри үшөө үргэнөөр, бүри һайнаар эмхидхэхэ, тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, коммунизмын агууехэ хэрэгые хамгаалалсахаар бэеэ бэлдэжэ, хэзээ бүхэндэ бэлэн байха ёһотойбди.

«...Совет хүнүүдэй амгалан ажалые һэрэмжэтэйгээр сахижа байдаг зэбсэгтэ хүсэнүүд социалистическэ Эхэ оронойнгоо үмэнэхи үүргые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ совет арад этигэжэ шадаха байна» (КПСС-эй XX съезд дээрэ партиин Центральна Комитедэй хэһэн тоосоото элидхэлһээ).

СССР-эй Оборонын Министрын ПРИКАЗ

1957 оной февралиин 23. № 31. Москва город.

Нүхэд солдадууд болон матросууд! Сержантнууд болон старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 39-дэхи ойе советскэ арад, тэдэнэй сэрэгшэд мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна.

Ажахын болон культурна байгуулалтын бүхы талаар манай ороной айхабтар ехэ илалтануудые туйлаһан үедэ Советскэ Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флот энэ жэлдэ һайндэрлэхэнь. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар илангаяа ехэ амжалта туйлагдаа. Арадай ажабайдалые бүри һайжаруулха тушаа Парти, Правительствын бэелүүлһэн хэмжээнүүдые советскэ хүнүүд сэдьхэлээ ханан угтаһан байна.

Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, бүхы гүрэнүүдые бэе бэедээ этигэдэг болгохо зорилгоор ябуулагдадаг Советскэ Правительствын, Коммунистическэ партиин гадаадын политикые манай бүхы арадтай хамта Советскэ Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд халуунаар дэмжэнэ.

Гэбэшье, Советскэ Союзай эб найрамдалые баримталһан политикые империалистическэ гүрэнүүд дэмжэнэгүй. Хархис этэгээдүүд дайшалхы түсэбүүдые зохёожо, аюултай шэнэ добтолгонуудые хэжэ, уласхоорондын байдалые улам шахардуу, шанга болгоно.

Имэ дээрэһээ Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхы сэрэгшэд манай Эхэ ороной аюулгүй, амгалан байдалые саашадаа хёрхоор сахин, сэрэгэйнгээ дүй дүшэлые улам шангаар һайжаруулжа, шэнэ техникэ болон буу зэбсэгые шудалжа, һэргэмжэеэ саг үргэлжэ дээшэлүүлэн, хэзээдэ бэлэн байха ёһотой.

Советскэ Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой һайндэрээр дашарамдуулан солдадуудые, матросуудые, сержантнуудые, старшинануудые офицернүүдые, генералнуудые болон адмиралнуудые амаршалаад, сэрэгэй, политическэ һуралсалдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсэнэб.

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 39-дэхи ойе тэмдэглэн, **захирхамни:**

Манай Эхэ ороной столица — Москвада, союзна республикануудай столицануудта, тэрэшэлэн герой городуудта: Ленинградта, Сталинградта, Севастопольдо, Одессэдэ артиллерийскэ хори дахин буудалгаар мүнөөдэр, февралиин 23-да салют хэхэ.

Манай инаг Эхэ орон — Советскэ Социалистическэ Республиканудай Союз мандаха болтогой!

Баатар советскэ арад, тэрэнэй шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые эмхидхэн зоригжуулагша — Советскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!

СССР-эй Оборонын Министр
Советскэ Союзай Маршал Г. ЖУКОВ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Болгариин Коммунистическэ партиин делегацинуудай уулзалга тухай мэдээсэл

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Болгариин Коммунистическэ партиин делегацинууд 1957 оной февралиин 20-до уулзаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Д. Т. Шепилов, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн нүхэр Б. Н. Пономарев гэгшэд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиһаа уулзалганда хабаадаа.

Политбюрогой гэшүүн, БКП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. Живков, БПК-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд нүхэд Р. Дамянов, Е. Стайков, Г. Чанков, В. Червенков, А. Югов гэгшэд Болгариин Коммунистическэ партиһаа уузалганда хабаадаа.

Уулзалганда хабаадагшад нүхэдэй ёһоор, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй асуудалнуудые, тэрэшэлэн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Болгариин Коммунистическэ партиин саашадаа нягтаар харилсан ажаллаха тушаа асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Бүхы зүбшэгдэһэн асуудалнуудаараа хоёр Коммунистическэ партиин түлөөлэгшэд нэгэн адли һанамжатай байжа, хамтын Мэдүүлгэ абаһан байна.

Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегаци Москваһаа мордобо

Советскэ Правительствын уряалаар, СССР-тэ айлшалжа ерэһэн, Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегаци февралиин 21-дэ Москваһаа Киев оробо. Делегаци Киевһээ түрэл ороноо бусаха юм.

Айлшадай мордохо үдэр Москвагай Киевскэ вокзал шадарай үйлсэнүүдтэ советскэ хүнүүдэй үнэн зүрхэнэй хани мэдэрэл харуулһан үгэнүүдые бэшээтэй улаан бүдүүд таататай байгаа.

Болгариин гүрэнэй ажал-ябуулагшадые мордохуулхын тулада олон зуугаад москвагайхид вокзалда суглараа. Заводууд болон фабриканудай, ниитын организацинуудай олон түлөөлэгшэд эндэ ерэһэн байна.

Нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, СССР-эй Министрнүүд А. А. Громыко, В. П. Елютин, А. Г. Зверев, И. Г. Кабанов, Н. А. Михайлов, Советскэ Союзай Маршал К. С. Москаленко, бусад тусхай тушаалта хүнүүд вокзалда ерээ.

СССР-тэ байдаг Болгариин Арадай Республикын Посольствын хүдэлмэрилэгшэд, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ зургаануудые толгойлогшонор, советскэ болон хариин оронуудай журналистнууд мордохуулагшадай дунда байлсаа.

Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антон Югов микрофоной үмэнэ үгэ хэлээ.

Советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд Болгариин айлшадтай хани халуунаар гар гараа барилсажа, тэдэниие мордохуулна. 17 часта поездонь ябаа.

(ТАСС).

АЖАЛААРАА АЛДАРШАҺАН НҮХЭДӨӨ АРАДАЙ ЗАСАГТА ҺУНГАЯ

☆ ☆

Залуушье һаа, дүршэлтэй

Хүхюун, зугаатай эдэ гурбан басагад Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонинной отарада хүдэлдэг юм. Дарья Сортобоева, Цырма Батуева, Бальжима Сортобоева гэгшэд нёдондо саг жэлэй муу, үбһэ тэжээлэй дутамаг байбашье, эхэ хонидоо, абаһан түлнүүдээ гарзагүйгөөр тэнжээгээ һэн.

Эдэнэй нэгэн—комсомол басаган Дарья Сортобоева 1955 ондо 9-дэхи класс дүүргээд, наһатай болоһон эжынгээ ажаллажа шадахаяа болиходонь өөрынгөө дураар хонишоноор хүдэлжэ захалһан байгаа. Бага балшарһаа эхэтээ байжа, хони харууһалжа дүршэһэн энэ басаган түрүүшынгээ жэлдэ яһала һайн ябажа гараа. 100 эхэ хонин бүриһөө 94 хурьга абажа түлжүүлээ бэлэй. Мүн тэндэхеэр бодоходо, ехэ нооһо хайшалаа.

Үнгэрэгшэ намартаа Дарья Сортобоева хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ дүйтэй болоһон байна. Намар эртэ искусственнаар үрэжүүлэгдэһэн 100 гаран хонид мүнөө хурьгалаа. Буржагар сагаан, хөөрхэн хурьгад эхээ хүхэжэ садаад, дэбхэншээн гүйлдэнэ.

Залуушье һаа, ажалдаа шударгы, зондоо урин налагай Дарья Сортобоевае нютагайнь ажалшад Курумканай аймагай Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлээ.

Дарья Сортобоева зоной туһада хүсэ шадалаа зорюулхань дамжаггүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Дарья Сортобоева, Цырма Батуева, Бальжима Сортобоева.

А. Истомин.

☆

Кандидат Галина Цымпилова

Хэжэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Сулхариин гүүртэдэ 8 һаалишад ажалладаг юм. Тэдэнэй дундаһаа залуу һаалишан комсомол Цымпилова Галина гурбадахи жэлдээ мал ажал дээрэ хүдэлнэ.

Нүхэр Цымпилова нютагай үүлтэрэй үнеэдые харууһалдаг байбашье, үнеэшэн боложо эхилхэһээ хойшо малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула бага бэшэ оролдолго гаргана, зоотехническэ шэнэ заабаринуудые хэрэглэнэ. Өөрынгөө эдэбхитэй һайн жэшээгээр бүхы малшадай дунда ехэ нүлөөтэй болонхой. Үнгэрөөшэ ажахын жэлэй хугасаада даажа байһан 20 үнеэнһээ 20 тугал абажа түлжүүлһэн, үнеэн бүриһөө 903 литр һү һааһан байгаа.

Мүнөө жэлдэ, Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, үнеэн бүриһөө 1100 литрһээ доошо бэшэ һү һаахаб гэһэн социалистическэ уялга абанхай. Даадаг 14 үнеэдээ һайнаар харууһална. Жэлэй гарахаһаа хойшо 4 үнеэ түрүүлээ.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд түрүү малшадай нэгэн болохо Цымпилова Галина Цымпиловнае Кировскэ округһоо аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ. Тэдэнэй этигэл найдабарие нүхэр Цымпиловагай харюулха байһаниинь дамжаггүй.

Б. Базарон.

Хонишодой бригада

1954 ондо Гэгээтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени эхэ хонидой хэдэн отара нэгэдүүлжэ, дүй дүршэлтэй хонишодые тэндэ табиха гэжэ шиидэһэн юм. Тиихэдэ иимэ бэрхэшээл тохёолдоһон: нэгэ отарадань хонишод дуталдаһан байгаа. Эхэ хонидой отарые дүй дүршэлгүй хүндэ даалгахаяа правлениин гэшүүд айһан байна.

—Эхэ хонидоо ондоо отарануудта хубаажархиха гээшэ гү?—гэлсэдэг болоһон юм. Правлениин гэшүүдэй иигэжэ түдэгэсөөд байха үедэ Нимбу Намсараев орожо ерээд:

— Эхэ хонидой отарада би ошохоб..., — гэбэ.

— Хэды зуун эхэ хонидые ши гансаараа харууһалжа, тэжээжэ байха гэбэ гүш?—гээд хэншьеб наадалһан янзатайгаар Нимбу Доржиевичһаа асууба.

— Юундэ гансаараа? Минии эгэшэнэр — Сэрэн, Гарма-Ханда, Дулма-Ханда тэрэ отарада хүдэлхэеэ ошохо. Юугээрээ хонишодой бригада бэшэбибди? — гэжэ Нимбу харюусаба.

Контородо болоһон энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр Нимбу Доржиевич эхэ хонидой отарын ахалагша хонишон, тэрэнэй гурбан эгэшэнэр—отарын хонишод болоод хүдэлжэ эхилээ. Түрүүшын жэлдэ нүхэр Намсараевай бригада ехэ амжалта туйлажа шадаагүй.

1956 ондо хонишодой дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, Нимбу Намсараевай бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлхэ уялга абаһан байгаа. Тэрэнээ дүүргэхын тула Намсараевтан ехэ оролдолго гаргаһан байха юм. Нимбу Доржиевич эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ба ондоошье асуудалнуудта анхарал горьтойгоор хандуулдаг болоо.

Энэ отарын эхэ хонид нёдондо намар колхозой бусад отарануудһаа урид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн юм. Тус бригадынхид үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл хэхэтээ хамта, бүхы хонидоо хурьгалуулха хэмжээ абалсаһан байгаа. Тиигэһэнэйнь ашаар отарын бүхы эхэ хонид (480 толгой) хурьгалха.

Хонидынь мүнөө олоороо хурьгалжа эхилээ. Намсараевай бригада 200 гаран хурьгадые абаад байна. Эдэнэр ажахын шэнэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга абахын, хонин бүриһөө 2,8 килограмм нооһо хайшалхын түлөө, эхэ хонидые гарзагүйгөөр ондо оруулхын түлөө тэмсэнэ.

Эрхим ажалай түлбэриншье ехэ. 1956 ондо Нимбу Доржиевич Намсараев эгэшэнэртээ хамта 3556 ажалта үдэртэй болоһон байна. Тэрээндээ 642 пүүд талха, 15 мянга гаран түхэриг мүнгэ абаа.

Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һунгалтын урда тээхи суглаан дээрээ Мало-Нарынска № 13 һунгуулиин округһоо эрхим хонишон Нимбу Доржиевич Намсараевые аймагай Соведэй депутадта кандидат болгожо нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

А. Ткач.

Колхозой түрүүлэгшэ

Һубын сомоной хүршэ хоёр колхозой гэшүүд хамтаржа, томодхогдоһон колхозойнгоо түрүүлэгшээр Александр Викторович Даненберг гэгшые һунгаа һэн.

Томо колхозые хүтэлбэрилхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байба. Коммунист Даненберг артелиингээ ажахые улам хүгжөөхын түлөө ехэ оролдолго гаргадаг. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй 3 жэлэй туршада эрид хүгжөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэндэ яһала үндэр ургаса хуряагдаа. Колхоз таряа тушаалгаар гүрэнтэйгөө хаһа саг сооньтоосоод, үрэһэ хүрэнгээ хүсэд хаагаад, колхознигуудайнгаа ажалта үдэртэ 2—2 килограмм орооһо хубаагаа. Энээнһээ урда огород таригдадаггүй байгаа һаа, мүнөө тэндэ капуста, помидор, үгэрсэ ургуулдаг болоо. Мүн малайнь тоо толгойшье олошорно. Барилгын хүдэлмэри һэргээгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ малай, шубуунай байранууд баригдаһан, механизацилагдаһан байна. Мүн силоснэ башнинууд, траншейнүүд баригдаа.

Мүнөө колхозой олзо доход миллионһоо үлүү болонхой. Колхознигуудай ажана байдал үдэрһөө үдэр бүри баян дэлгэр боложо байна.

Александр Викторович гурбан жэлэй туршада түрүүлэгшээр хүдэлмэрилхэ зуураа, өөрынгөө колхозые түрүү зэргэдэ гаргажа шадаа. Нүхэр Даненберг гол ажалайнгаа хажуугаар нютагай партийна, советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Колхознигууд өөрынгөө хамтын суглаан дээрэ Александр Викторовичи Даненбергые Баргажанай аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ. Һунгалтын үдэр—мартын 3-да Алгын һунгуулиин округой һунгагшад энэ эдэбхитэй нүхэрэй түлөө барандаа дуугаа үгэхэнь лабтай.

Б. Дымбренов.

Хонишон Банзаракца

Закаменай аймагай Цагаан Мориной сомоной Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд колхозойнгоо эрхим хонишон нүхэр Банзаракца Бадмаевые аймагай Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлээ.

Нүхэр Бадмаев колхозойнгоо хонин ажалда үнинэй эрхим һайнаар ажаллажа, ажалай баян дүршэлтэй болоһон хүн. Үнгэрһэн 1956 ондо өөрынгөө отарын 180 эхэ хонинһоо 220 хурьга абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээгээ һэн. Мүнөө жэлдэ Бадмаевай отарынхид 270-аад хонидые ороондо оруулһан аад, мүнөө 180-яад хурьга абаад кошарно-базова аргаар эрхим һайнаар тэнжээжэ байна. Энэ нүхэр һайн ажалайнгаа түлөө Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ Москва ошожо ерээ.

Банзаракца Бадмаев һунгагшадайнгаа хүндэтэ найдабарие үнэн сэхээр дүүргэхэнь лабтай.

Б. Шоёнов.

Эрхим һаалишан

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд аймагайнгаа Соведэй депутадта кандидат болгожо түрүү һаалишан Намжилма Ринчиндоржиевна Дугдановае нэгэн дуугаар дэбжүүлээ. 1948 онһоо 1955 он хүрэтэр һаалишан байгаа. Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, амжалта туйлаһанайнгаа түлөө 1956 ондо Намжилма Дугданова ахалагша һаалишанаар томилогдоо. 1956 ондо энэ һаалишан 1955 онойхиһоо 2 .000 шахуу литр (үнеэн бүриһөө 176 литр) һү ехээр һаагаа.

1956 оной мартын 3-да Сайдамай 6-дахи округой һунгагшад нүхэр Дугдановада дуугаа үгэхэеэ ерэхэ байна.

М. Яковлев.

Эб найрамдал Совет Эхэ ороной аюулгүй байдал сахин хамгаалагш

Генерал-майор А. ЩЕРБАКОВ.

Октябриин социалистическэ революциин туйлалтануудые хамгаалхын тула Коммунистическэ партиин, агуухэ Ленинэй эмхидхэн байгуулһан, СССР-эй зэбсэгтэ Хүсэнүүд 39 жэлэй туршада шанга тэмсэлэй габьяата замаар ябажа, өөрынгөө дайшалхы тугуудые мүнхэ алдар солоор шэмэглээ.

Советскэ Арми, Далайн-Сэрэгэй Флот арад зонтоёо таһаршагүй нягта холбоотой байжа, тэрэнэй аша туһада алба хэдэг, хамгаалдаг.

Манай орон дотор хүдэлмэришэд, таряашадай засаг түрын тогтоходо, империалистическэ шунахай бүлэгүүд ородой капиталистнуудтай, помещигүүдтэй хамтадаа тон ехээр хоро шараа бусалан зэбүүрхэһэн байгаа. Тэдэ дайсад Совет засагые зэбсэгэй хүсөөр үгы хэхэ гэжэ хэдэ дахин һэдэһэн байха юм.

1918 оной январиин 28-да В. И. Ленин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Армиие эмхидхэн байгуулха тухай декредтэ гар табиһан байгаа. Тэрэшэлэн февралиин 14-дэ Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Флот бии болгохо тухай декрет тунхаглагдаа һэн. Гэхэтэй хамта, 1918 оной февралиин 23-да Совет ороной түрүүшын сэрэгүүд Псковой, Нарвын оршондо немецкэ интервентнүүдтэй дайлалдажа, үхэлтэ шанга харюу үгэһэн байна. Энэ үдэр Советскэ Армиин анхан бии болоһон үдэр гэгдэжэ тэмдэглэгдэдэг.

Гал дүлэн соогуур бусалжа ган булагай болодог шэнгеэр, Советскэ Армимнай Эхэ оронойнгоо хорото дайсадтай эрэлхэг хатуугаар дайлалдажа, улам бүри урган бэхижэһэн, хатуужан батажаһан түүхэтэй.

Улаан Армимнай контрреволюциин бүхы хүсые бута зада сохёод, Закавказые интервентнүүдһээ, муссаватистнуудһаа, дашнатуудһаа, Грузиин меньшевигүүдһээ сүлөөлһэн, тэрэшэлэн 1922 оной октябриин 25-да Владивостогые дайсанһаа сүлөөлэн сэбэрлэһэн байгаа. Тиигэжэ доторой дайн дүүрэһэн байна.

Доторой дайнай үедэ В. И. Ленин угаа ехэ үүргэ дүүргээ. В. И. Ленин Совет гүрэниие хамгаалха бүхы хэрэг эмхидхэһэн, ударидаһан, гадаадын ба дотоодын контрреволюциин хамаг хүсые хамха бута сохихо ябадал эмхидхэһэн юм.

Арад түмэнэй арюун нангин, үнэн зүб хэрэгэй түлөө Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр, агуухэ Ленинэй ударидалга доро ябажа тэмсэһэн туладаа илалта туйлаабди.

* * *

Коммунистическэ парти, Совет засагнай амгалан тайбан социалис байгуулалта эрхилжэ сроходоошье, һэрэмжэтэй байха гэдэг Ленинэй нангин захяануудые минута зуурашье мартадаггүй. «Ходол бэеэ зэһэнхэй бэлэн байха хэрэгтэй, бидэндэ тон дурагүйгөө сэхэ мэдүүлдэг хүнүүдээр, ангинуудаар, правительствонуудаар хүрээлэгдэнхэй байһанаа һанаха хэрэгтэй. Алибаа добтолгодо хэзээшье дайрагдажа магадгүй байһан тухайдаа һанажа ябаха хэрэгтэй. Тиимэ аюулые уридшалан зайсуулхын тула шадаха бүхы юумэеэ хэхэбди». (Зохёолнууд, том 33, 122-дохи хуудаһан).

Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр, Ленинэй зааһан заабаряар ябадаг манай совет арад гээгдэнги аграрна байһан Эхэ ороноо хүсэн түгэс индустриально-колхозно, социалистическэ гүрэн болгоо. Иимэ ехэ шэнэдхэлгэ хэһэнэйнгээ ашаар Советскэ Армияа, Авиаци болон Далайн-Сэрэгэй Флодоо дээдэ зэргын техникээр зэбсэглэн хуяглаха, манай арадай туйлалтануудые хамгаалжа шадахаар найдамтай, түгэлдэр хүсэн болгохо арга олообди. Амгалан тайбан энэ үедэ манай ороной хамгаалгын хүсэнэй али тухай шангые туршаад үзэхэ гэһэн империалистическэ хобдог шунахайнарта Советскэ Армимнай хатуу шанга харюу хэдэ дахин үгэһэн байна.

Гэхэ зуура, гитлеровскэ Германида эсэргүүсэн, Эсэгэ ороноо хамгаалһан Агуухэ дайн хадаа СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үзэһэн эгээн шанга туршалга, дайшалхы ба моральна шанарыень шалгаһан ехэ шалгалта болоо. Немецкэ фашизм хүсэтэй, харатай дайсан байһан юм. Манда эсэргүү дай хэхэ гэжэ тон нюусаар бэлдэһэн байна. Гитлеровецүүд 1940 оной декабриин үеэр СССР-тэ добтолхо түсэб зохёоһон байгаа. Тэрэ түсэбынь Москвае, Ленинградые, Киевые, Донбассые нэгэ сохилтоор эзэлхэ, Архангельск—Волга мүрэн—Астрахань хүрэтэр ошохо, агаарһаа ехээр добтолжо Уралые, мүн бусад үйлэдбэриин түб газарнуудые һандаргаха, тиигэжэ СССР-ые һара хахадай—хоёр һарын туршада дайгаар дараха гэжэ хараалһан байба.

Бидэндэ фашистска Германиин баадхаһан дайн манда тон тааруугүй оршон байдалда эхилээ һэн. 1941 оной намар тээшэ фронт дээрэхи байдал угаа хүндэ болоһон байгаа. Дайсад урагшаа — Москва тээшэ дугташажа байһан юм. СССР заатагүй хосорхо гэжэ империалистнууд абаралдадаг байгаа. Манай ороной тэсэжэ гараһан иимэ шанга добтолгые капиталистическэ нэгэшье ороной тэсэхэгүй байһаниинь лабтай.

Советскэ Арми дайнай эхин дээрэ булигдаһан болобошье, 1941 оной эсэс тээшэ хүсэеэ элсүүлэн жагсаажа, Москва шадар гитлеровскэ һүрэг дээрмэшэдтэ хатуу шанга харюу үгэһэн юм. Тэдэ дээрмэшэдэй зариманиинь тэндэ үгы хэгдэһэн, зариманиинь 400 ба дээшээшье километрын хараанда баруун тээшээ намнагдаһан байгаа. СССР-эй эсэргүүсэлтые агшан зуура нуга дарахабди гэһэн гитлеровецүүдэй найдабаринь энэ байлдаануудай үедэ буруу һүрэһэн байна.

Москвагай, Сталинградай, Курскын, Белгородой, Киевэй, Кировоградай, Минскын, Бобруйскиин, Ленинградай, Таллинай, Яссын, Львовой оршондо, Висла, Неман, Дунай, Одер мүрэнүүд дээрэ, Вена шадар ба Берлиндэ Совет ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хангаһан түүхэтэ илалтануудые абаад харахада, манай арад түмэниие, манай шэн габьяата сэрэгүүдые Коммунистическэ партиин хэлбэришэгүй батаар хүтэлжэ, советскэ патриотизмын үзэл бодолтойгоор, Эхэ орондоо үнэн байха үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлһэнэйнь ашаар туйлагдаа.

Гитлеровскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаануудай үедэ манай советскэ сэрэгшэдэй олоороо гаргаһан баатаршалга шэнги иимэ ехэ баатаршалга дэлхэйн түүхэдэ байгаагүй юм. Брестын хэрэмые, Ханко гэдэг хахад аралдахи далайн-сэрэгэй базые, Сталинград, Одесса, Севастополь, Ленинград мэтын баатар габьяата городуудые хамгаалагшадай мүнхэ алдарыень совет арад хэзээшье мартахагүй. Смоленскын оршондо болоһон шанга байлдаануудай үедэ советскэ гварди бии болоһон байна. 1941 оной сентябрьда түрүүшын 4 дивизи гвардейскэ болгогдон эмхидхэгдээ һэн. Фронт дээрэ дайлалдажа байһан советскэ сэрэгшэдтэ манай алдарта партизанууд маша ехэ дайшалхы туһа хүргэһэн юм.

СССР-тэ хоёрдохёо добтолһон империалистнуудай добтолгые Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр бута сохиһондоо, өөһэдынгөө хуби заяае гартаа абаха хэрэгтэнь Польшын, Болгариин, Венгриин, Чехословакиин, Румыниин, Албаниин, Югославиин арадуудта туһалһандаа советскэ сэрэгшэд омогорхоно. Советскэ сэрэгшэдэй дайшалхы габьянуудые гаргаһанай ашаар, Японой миллион хүнтэй Квантунска арми 14 хоногой туршада бута сохигдоһон юм. Тиигэжэ дэлхэйн хоёрдохи дайн дүүрээ бэлэй.

СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаан, советскэ патриотизм, советскэ сэрэгшэдэй моральна эрхим дээдэ шанар, тэдэнэй дайшалхы шадабари — эдэ б... дэнь манай илалтануудай ... түгэс эшэ нүхэсэл болоһон бай... Коммунистическэ партиин хүтэ... ринь совет арадай илалтану... шиидхэхы эшэ нүхэсэл болоо. К... мунистическэ парти дайнай ... бэрхэтэй оршон байдалда манай ... рэнэй дайшалхы ажабайдалай ... хы талые сэсэн мэргэнээр жолоо... хо ябадал хангаһан байна. Дай... тай тэмсэхэдээ тунхарихагүй, эр... хэг зориг гаргаха ёһотойт гэжэ ... тимнай коммунистнуудһаа—... ветскэ Армиин сэрэгшэдһээ эри... байһан юм. Тэдэнэр энэ уялг... нэрэтэй түрэтэйгөөр, эрхим һайн... дүүргээ. Советскэ Союзай Гер... нууд болоһон 10942 хүнэй 65 ... центнь коммунистнууд, 13 ... центнь комсомолшууд байгаа.

Коммунистическэ партимнай ... ветскэ гайхамшаг бэрхэ полково... цуудые, сэрэгэй начальнигуудые ... Советскэ Союзай маршалнууд, ... нералнууд, адмиралнууд, офиц... нүүдые хүмүүжүүлэн болбосор... лаа.

Баатар габьяата хүдэлмэрил... анги, албахаагшад, инженерну... технигүүд, колхозно таряашад, ... нэрнүүд, залуушуул дайсанаа ... ража илалта туйлахын тула шу... ла бүхы юумэ хэһэн байна.

Манай арад коммунистнуу... партиин хүтэлбэреэр ябажа, д... най хүндэ хүшэр хойшолонгуу... түргөөр зайсуулаад, мүнөө к... мунизм тээшэ, урагшаа найдамт... гаар дабшана.

Немецкэ фашизмые, японско ... литаризмые бута сохиһоной эс... социализмнай нэгэ ороной орш... һоо алад гаража, 900 миллион ү... тэй хүнүүдые нэгэдхэһэн дэлх... хүсэн түгэлдэр ёһо гурим болонх...

* * *

Совет гүрэн, тэрэнэй Зэбсэгтэ ... сэнүүд оршон мандажа байгаа ... жэлэйнгээ ойе түгэлдэр ехэ хүсэ... болонхой угтахань. Совет а... КПСС-эй XX съездын түүхэтэ ши... хэбэринүүдые бэелүүлэн, 1956 о... гайхамшаг ехэ шэнэ амжалтан... дые туйлаа.

Советскэ Союзнай эб найрам... лай политика сэхэ шууд бэелүүл... Энэ политика манай социалисти... скэ байгуулалтын уг удхаһаа, ар... түмэнэй шухала эрилтэнүүдһээ ... үндэһэтэй юм. Социально-эконом... ческа хоёр янзын байгуулалта ... социалистическэ ба капиталис... ческэ байгуулалта амгалан ёһ... зэргэ оршон байжа шадаха ... эбэй гуримаар шиидхэжэ болохо... бэшэ арсалдаатай асуудалну... байхагүй гэһэн һанал бодолые ... дэһэ болгон баримталдагбди.

Советскэ Арми арад зонойн... амгалан тайбан ажалые, ажал... дай социалистическэ ёһоной агуу... туйлалтануудые һэрэмжэтэй х... хоор сахин хамгаална. Парти, Пр... вительствомнай Зэбсэгтэ Хүсэн... дээ улам бэхижүүлхын тулада хо... доо анхарал оролдолго гаргад... СССР-эй Оборонын Министр, С... ветскэ Союзай Маршал нүхэр Г... Жуков КПСС-эй XX съезд дэ... ингэжэ хэлээ һэн: СССР-эй Зэбс... тэ Хүсэнүүдтэ үндэһэн ехэ хү... лалта хэгдээ, Эсэгэ ороноо х... гаалгын Агуухэ дайнай ... багта байһан хэм хэмжээнһээ ... нарайнгаа талааршье холо дээш... болонхой.

Манай түрэл Советскэ Арми, Д... лайн-Сэрэгэй Флот хүсэ шадал... улам ехээр бадаруулан хүгжэ... байна. Эдэнэр мүнөө сагта тэмс... бүхы хэрэгсэлнүүдтэй—элдэб ... зын атомна, водородно зэбсэг... хүсэтэ реактивна ба ракетнэ ... сэгүүдтэй болоо, тэдэнээ шадам... бэрхээр шудаланхай.

Советскэ сэрэгшэд дайшалхы, ... литическэ бэлэдхэлээрээ шэнэ ... жалтануудые туйлажа, ажалша... депутадуудай нютагай Соведү... һунгаха һунгалтые угтахаар бэл... жэ байнхай.

Коммунистическэ общество ... гуулагша совет арад советскэ ... рэгшэдтээ саашадаашье бат... найдахадань болохо, эдэнэр ... оронойнгоо аша туһые хамгаал... тула ямаршье захиралта дүү... хээр хэзээдэ бэлэн байһад.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын сэрэгэй захиргаанай нютагай органуудай хүдэлмэрилэгшэдые Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Советскэ Армиин болон СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой 39 жэлэй ойтой дашарамдуулан, сэрэгэй захиргаанай нютагай органуудта олон жэлдэ һайнаар алба хэһыень, республика дотор оборонно-олониитын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһыень тэмдэглэжэ, доро дурсагдаһан нүхэдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. Майор **Аптрашитов** Аптрашит Мухтаровичые—Бичурын аймагай сэрэгэй комиссариадай сэрэгэй комиссарые.

2. Майор **Баймеев** Григорий Николаевичые — Кабанскын аймагай сэрэгэй комиссариадай сэрэгэй комиссарые.

3. Полковник **Белоусов** Иван Никитовичые—Улан-Удын нэгэдхэгдэмэл городской сэрэгэй комиссариадай сэрэгэй комиссарые.

4. Полковник **Будажабэ** Федор Тогочеевичые — Бурят-Монголой АССР-эй сэрэгэй комиссарые.

5. Подполковник **Горбунов** Ал... сандр Георгиевичые—Бурят-Монг... лой АССР-эй сэрэгэй комиссар... орлогшые, комиссариадай 1-да... таһагай начальнигые.

6. Подполковник **Линейцев** Гр... горий Кондратьевичые—Улан-У... городой Железнодорожно район... сэрэгэй комиссариадай сэрэгэй ... миссарые.

7. Капитан **Репин** Иван Васил... вичые—Баунтын аймагай сэрэ... комиссариадай сэрэгэй комиссары...

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОВ.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй байшан.
1957 оной февралиин 22.

Советскэ Армиин музейдэ

Москва. Коммунын талмай дээрэхи томо байшангуудай нэгэнэйнь үүдэндэ «Советскэ Армиин музей» гэжэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй. Энэ байшангай олон залнуудта манай алдарта Армиин дайшалхы замые үргэнөөр харуулһан экспонадууд табяатай юм. Һара, жэл үнгэрхэ бүри һонирхолтой, шэнэ шэнэ зүйлнүүдээр музей улам баяжажа байдаг.

Түрүүшын залай экспонадууд гуша юһэн жэлэй саада тээ Советскэ Армиин яажа эмхидхэгдэһэн тухай түүхыень дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ. Тэдэнэй дунда Петроградай Васильевска аралай улаангвардеецүүдэй револьвернүүдые, гартаа зүүжэ ябаһан улаан бүдые, значогынь харанабди. Владимир Ильич Ленинэй заабаряар эмхидхэгдэһэн Улаан Гварди Советскэ Армиин эгээл түрүүшын үндэһэ һууринь болоо бшуу. Мүн хүдэлмэришэн таряашанай засаг хамгаалха Улаан сэрэг эмхидхэхэ тухай советскэ правительствын түрүүшын декрет шэл витринэ соо нангинаар хадагалаатай байна. Энэ түүхэтэ документын доро В. И. Ленинэй гар табяатай.

Залуу советскэ республикада дайгаар добтолон, хариин арбан дүрбэн гүрэнэй ороходо, Улаан сэрэг урдань хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй баатаршалга гаргажа, хүдэлмэришэн таряашанай шэнэ засагые хамгаалһан байна. Гражданска дайнда хабаатай зүйлнүүд студентнүүд болон һурагшадые ехээр һонирхуулна.

—Энэ тачанкые нэгэдэхи морин сэрэгэй 23-дахи полкынхид абажа ябаһан юм,—гэжэ эдир пионернүүдтэ экскурсовод хөөрэнэ.—Тэрэ үедэ манай армида танк гэжэ уты шахуу байгаа. Зүгөөр, иимэ тачанкануудһаа сагаантанай сэрэгүүд гал уһан шэнгеэр айдаг байгаа бшуу.

Гражданска дайнай геройнууд А. Я. Пархоменко, В. И. Чапаев, Г. И. Котовский, Н. А. Щорс гэгшэдэй орденууд, дайшалхы зэбсэгүүдыень, зарим хубсаһанууд, хэрэгсэлнүүдыень музейдэ ерэгшэд тон анхаралтайгаар, удаанаар харанад. Тэрэшэлэн эндэ М. В. Фрунзын ба бусадай абажа ябаһан хэрэгсэлнүүд бии.

Сибириин, Дальна Востогой партизануудай буу зэбсэгүүд: щэрэмээр шудхаһан үхэр буу, жада музейдэ табяатай. Тэдэнние партизанууд өөһэдөө хэһэн байгаа. (I-дэхи зураг) 1918—1920 онуудта Дальна Востогто партизанска хүдэлөөе эмхидхэгшэдэй нэгэн болохо, Забайкальска фронтын командалагша Сергей Лазогой артиллерийскэ дүрим, унэмшэлгэ, фотографинууд, Забайкальска партизануудай командир Д. Шиловэй папаха малгай харанабди.

Гушан табан жэлэй саада тээ февралиин 12-то Улаан Армиин частьнууд партизануудтай хамта Волочаевска сопкын дэргэдэ сагаангвардеецүүдэй болон интервентнүүдэй сэрэгүүдые бута сохёо һэн. Энэ дайнда наймадахи номерой бронепоезд онсо шалгаржа, дайшалхы Улаан тугай орденоор шагнагдаһан байгаа. Тус бронепоездын Улаан туг музейн нэгэ залда хадагалаатай.

Музей харагшад КВЖД-гэй, Хасан нуур, Халхын голдо болоһон дайнуудта советскэ сэрэгшэдэй гаргаһан баатаршалгые гэршэлһэн олон экспонадуудтай танилсанад. Энэ дайнуудта манай Бурят-Монголһоошье олон хүнүүд хабаадаһан байна. Бурковдивизионой хэдэн командирнууд болон сэрэгшэд 1929 ондо Улаан тугай орденоор шагнагдаһан байгаа.

Тусхай модон рама соо хоноон һуулгагдаһан хирпиисэ, ханын томо түгдэрхэй музейн нэгэ залда табяатай байна. Тэрээн дээрэ: «Үхэбэбди, зүгөөр бэеэ тушаахагүйбди. Эхэ оромнай мандаг 20/VII—41 г.» гэжэ тон яаруугаар жадын хурса үзүүрээр бэшээтэй. Энэ манай ороной баруун хилэ дээрэхи алдарта Брестскэ хэрэмэй хана гэшэ. Энэ хэрэмэй сэрэгүүд манай орондо гитлеровскэ булимтарагшадай добтолжо ороһон түрүүшын минутаһаа эхилээд, июлиин 20 болотор, 28 үдэрэй турша эрэлхэгээр тэмсэһэн байна. Улаан сэрэгшэ Михаил Кукушкинай «Красноармейскэ политучебник» музейн экспонат болонхой.

Һая болотор Брестскэ хэрэмые хамгаалагшад барандаа дайнда наһа бараа гэжэ тоологдодог байгаа бшуу. Харин тэдэнэй 100 шахуу хүниинь амиды гэжэ эли болоо. Хатуу шанга байлдаанда хүндөөр шархатажа, олонхинь плендэ ороһон, зариманиинь пленһээ тэрьелжэ партизануудтай нэгэдэһэн, үлөөшэдынь дайнай һүүлээр түрэл нютагаа бусажа ерэһэн байна. Майор П. Гавриловай, лейтенант А. Виноградовай, старшина А. Семененкын, С. Мотевосянай, мүн бусадай фотографинуудые музейдэ ерэгшэд харанад.

Гитлеровскэ бомбардировщигые бута мүргэжэ ябаһан истребителиин македые экскурсантнар һонирхон харанад. (2-дохи зураг). Энэ хадаа Улан-Удын мяханай комбинадай дэргэдэхи һургуулиин һурагша байһан комсомолец Петр Харитонов мүн байгаа. Сэрэгэй летчик П. Харитонов дайнай түрүүшын үдэрһөө алдарта Ленинградые хамгаалалсаа. Июниин 28-да Остров город шадар агаарай дай хэжэ, бүхы һомонойнгоо барагдахада өөрынгөө истребителиин эршэгэнүүрээр дайсанай бомбардировщигой һүүлые сэхэ мүргэн сохижо, унагааһан юм. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар 1941 оной июлиин 8-да нүхэр Харитоновто Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгогдоо һэн. Ленинград шадар августын 25-да суута летчик хадаа дайсанай самолёдые хоёрдохёо бута сохиһон байгаа. Мүнөө Советскэ Союзай Герой, подполковник П. Харитонов агаарай сэрэгтэ алба хэһээр зандаа.

Нэгэ залһаа нүгөөдэдэнь орожо, нэгэ стендэһээ удаадахидань ошожо ябаад, музей харагшад Советскэ Армиин нангин зүйлнүүдтэй танилсана. 122 мм. үхэр буугай хажууда хүн зон ходо олон байдаг. Энэ үхэр буу Сталинградһаа Берлин хүрэтэр дайгаар ошоо. (3-дахи зураг)

Хуушаржа шаралшаһан ном витринэдэ харагдана. Энэнь В. И. Ленинэй биографи байгаа. Энэ биографиие коммунист И. Яковенко Сталинградһаа Берлин хүрэтэр абажа ябаа. Мүн советскэ алдарта полководец М. В. Фрунзын хүбүүн—Советскэ Союзай Герой лейтенант Тимур Фрунзын комсомольско билет, фотографи, автобиографи, гимнастерко, бэһэ музейдэ табяатай.

Музейн бүхы экспонадуудые яаралгүйгөөр хараа һаа, бүхэли үдэршье хүрэхэгүй хэбэртэй. Советскэ Армиин 39 жэл соохи түүхэнь музейдэ эли тодоор, гүнзэгы удхатайгаар харуулагданхай.

Советскэ Армиин алдарта дивизинүүдэй, полкнуудай дайшалхы тугууд зал соогуур һүр жабхалантайгаар жэрылдэн харагдана.

Б. Дондоковой текст,
В. Львовой фото.

Ч-Ц. САНЖИЕВ

Һүниин дозорто

Бүрхэг һүниин
бүдэрмэ
бүтүү харанхые
Бүргэд нюдөөр
һэтэхэн
хёрхоор шэртэгшэ —
Булта зондоо
алдартай,
солотой хүн лэ,
Бурят нютагайм
малша хүбүүн
Цыден-Еши.
Эхэ ороноймн
найдажа
тэрээндэ захиһан
Элдин түрэл
нангин
газар дайдамнай
Эзэрхэг дайсадһаа
нэгэнтэбэшэ
аршалагдан,
Эрэлхэг хүбүүдэйм
дуһал
шуһаар нэбтэрэнхэй.
Ара гэдэргээ
алхаад
тэрэнээ харабал,
Аба орониинь
бардам
зоригтойгоор ажаллана—
Хүн түрэлтэнэй
сүлөө,
жаргалай хабар
Хүсэтэ урасхалаар
сэсэглэн
һалбаржа байна лэ.
Дууража байһан
дуулим
дайдые һэрюулэн,
Дуулдана хаанашьеб
һаршаганаан,
абяа шэмээтэй.
Газар хүдэлнэ гү,
набшаһан хиидэнэ гү...
юуб?
Гартахи автомадайнь
булад шобхо зэһээтэй!
... Амгалан оронойм
холын нойргүй
хилэдэ
Арюухан үглөө
алтарһан туяагаа
сасана.
Аха дүүнэрэйнгээ
жаргалые хамгаалан
эндэ
Алдарта дозор
һэргэг хэбээрээ
зогсоно.

Советскэ Армиин алдарта ойдо

Февралиин 23-да манай ороной арад зон Советскэ Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой 39-дэхи жэлэй ойе тэмдэглэхэнь.

Бурят-Монголой предприятинууд, эмхи зургаануудаар энэ үдэртэ дашарамдуулагдан лекци, элидхэлнүүд үнгэргэгдэнэ, Советскэ Армиин алдарта замые харуулһан уран гоё фото-зурагуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ.

ДОСААФ-эй эхин организацинууд энэ алдарта ойдо зорюулан спортивна мүрысөөнүүдые үнгэргэнэ. Зэдын аймагай колхозуудаар мэргэн буудагшадай, санаашадай мүрысөөнүүд болоо. Түмэр замай Мысовая станциин ДОСААФ-эй эхин организаци үнинэй сэрэгшэдтэй уулзалга эмхидхээ.

А. Кривогорницына.

Хитадай Коммунистическэ партиин хуряангы түүхэ хэблэн гаргагдаба

ПЕКИН, февралиин 21. (ТАСС). Мяо Чу-хуанай зохёоһон «КПК-гэй хуряангы түүхэ» гэһэн шэнэ номые Пекинэй «Сюэсицзачжишэ» хэблэл барлан гаргаа. Хитадай Коммунистическэ партиин тогтоһонһоо хойшо Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаха хүрэтэрхи үе тухай тэрэ ном соо бэшэгдэнхэй. Партийна гэгээрэлэй эхин шатын һургуулинуудта ябагшад энэ ном үзэхэ юм. «КПК-гэй хуряангы түүхэ» Хитадай Коммунистическэ партиин түүхые шудалагшадта ехээр туһалха байна гэжэ «Гуанминжибао» газетэ мүнөөдэр бэшэһэн байна.

США-гэй Коммунистическэ партиие мүрдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 21. (ТАСС). Компартиин XVI съезд тухайда «мүшхүүлхээ» дотоодын аюулгүйн байдалай асуудалнуудые эрхилдэг сенатска подкомисси гэдэгтэ ошохыень США-гэй Коммунистическэ партиин генеральна секретарь Ю. Деннисые дуудаа гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

США-гэй Компартиин саг зуурын национальна комитедэй мэдүүлгые «Дейли Уоркер» газетэ толилоо. США-гэй Компартиие мүрдэхэ зорилгоор американска засагаархидай абажа байһан эдэ «харата муухай хэмжээнүүдые» эрид шууд буруушаалга тус комитет мэдүүлгэ соогоо хэһэн байна.

США-гэй Компартиин съездын хүдэлмэри тухай үргэнөөр тунхаглагдадаг байгаа гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. «Шухала шиидхэбэри ба голосовани бүхэн тухай үргэнөөр мэдээсэгдэдэг һэн. Манай резолюцинууд хэблэлдэ толилогдодог байгаа. Гадна, съездымнай бүхы заседанинууд дээрэ коммунистическэбэшэ ажаглагшад байлсадаг һэн» гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Хэрбээ, «США-гэй дотоодын аюулгүй байдал» тухай Истлэнд (сенатска подкомиссиин түрүүлэгшэ) һанаагаа зободог байгаа һаань, Алабама штадай Монтгомери городто, мүн урда талын бусад районуудта комиссиингаа анхарал хандуулхыень бидэнэр тэрээндэ һанамжалан дурадханабди. Юуб гэхэдэ, тэндэ хэдэн олон миллион гражданинуудые — негрнүүдые алаха хюдаха зорилгоор сагаан шарайта гражданинуудай һүйдхэлгын соведүүдэй (үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай организаци.—Ред.) алуурша бомбонуудые хаядаг, бусад уршагта муухай ябуулгануудые хэдэг байна. Энээн тушаа мүрдэлгэ хээ һаа американска демократида таатай байха һэн» гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Тобшо мэдээсэлнүүд

✦Венгридэ мартын 1-һээ эхилэн инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлэһэн дээшэлүүлэгдэхэнь.

Мүн худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһые ойрын сагта 8—12 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ Венгриин правительство шиидхэбэри гаргаа.

✦ МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Порт-Саидай губернатор Мухаммед Риад гэгшэдэ үсэгэлдэр «Габьягай түлөө» гэжэ Сириин орден барюулагдаба. Англо-франко-израильска добтолгодо эсэргүүсэн, городой хүн зоной эрэлхэг баатараар тэмсэһэнэйнь түлөө Сириин президент Куатли арадайнгаа болон гүрэнэйнгөө зүгһөө Порт-Саид городые тус орденоор шагнаа юм.

✦Дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлхын түлөө Москвада болохо мүрысөөе Америкын хоккеистнүүд ехээр һонирхон хүлеэжэ байгаа гэжэ США-гэй хоккейнэ командын суута вратарь Айкола гэгшэ Шведэдэ байхадаа «Афтоб-бладет» газетын түлөөлэгшэдэ мэдүүлбэ. Гэбэшье, Америкын засагаархид Москва ошохыень тэлэнние хорёо.

«Бидэ бүгэдэ Москва ошохо ехэ дуратай һэмди. Нэгэшье дахин Москвае хараа һаа, һонин байгаа. Гэбэшье, манай засагаархид ямар нэгэн ондоо зорилготой байна»,—гэжэ Айкола хэлэбэ.

✦Катовицы городто (Польшодо) уласхоорондын научно-техническэ конференци нээгдэбэ. СССР-эй, Чехословакиин, Польшын, ГДР-эй элитэ ехэ мэргэжэлтэд конференцидэ хабаадалсана. Экономическа ехэ удхашанартай металлургическа промышленностиин шэнэ янзын продуктнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха асуудалнуудые конференци зүбшэн хэлсэхэ юм.

✦Дунда болон долоонжэлэй һургуулиин хүмүүжүүлэгшэдэй, багшанарай болон залуушуулай хүдэлөөнэй эдэбхитэдэй конференци Будапештдэ хоёр үдэр үргэлжэлөөд, дүүрэбэ. Венгриин пионернүүдэй хүдэлөөнэй зорилгонууд болон эмхидхэлэй асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Венгриин пионерскэ организацие дахин байгуулха тухай шиидхэбэри конференцидэ хабаадагшад нэгэн дуугаар абаа.

✦«Ново Време» гэжэ Болгариин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй теоретическэ журналай нэгэдэхи номерой хэблэгдэжэ гараһаар 60 жэл гүйсэбэ. Энэ ехэ баярта зорюулагдан, Софида баярай суглаан болоо. Журналда зорюулагдаһан выставкэ В. Коларовай нэрэмжэтэ гүрэнэй библиотекэ соо эмхидхэгдээ.

✦Японидо байдаг СССР-эй онсо ба бүрин эрхэтэ посол И. Ф. Тевосян Японийн император Хирохито гэгшэдэ этигэмжын грамота барюулба. Этигэмжын грамотын барюулагдахада Гадаадын хэрэгүүдэй министр Киси байлсаа.

✦Номгон далайн Рождество гэжэ арал дээрэ водородно бомбые марта һарада туршаха гэжэ хараалһан түсэбөө болюулхыень Англиин правительстые Англиин либеральна партиин парламентска франци уряалба. Мүн ядерна буу зэбсэгые туршахаа бүхы оронуудай болихо тухайнь ООН-до дурадхал оруулагты гэжэ либералнууд правительствын үмэнэ эрилтэ табиба.

✦Исландида февралиин 18-һаа эхилэн, худалдаа наймаанай флодой моряг... моряугууд забастовко хэжэ байна. Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ гэһэн морягуудай эрилтые суднын эзэдэй хангахаа арсаһан дээрэһээ забастовко соносхогдоо.

Алдарта баатар

★

(ОЧЕРК)

☆ ☆

I. РЕВОЛЮЦИОНЕРЭЙ ХҮБҮҮН

1904 оной үбэл. Агуусхэ Ленинэй түрэһэн нютаг — тиихэ үеын Симбирск городто дүтэхэн Мертовщина тосхондо ажаһуудаг шахтёр Максим Трофимов тэрэ үбэл Иван гэжэ хүбүүтэй болоо һэн. Хүдэлмэришэдэй революционно бүһалдаанда хабаадалсаһанай түлөө Максим Васильевич Сибирьтэ сүргэдэһэн юм. Одхон хүбүүн Иванайнгаа үблэг дээрээ үндыхэдэжэ йодоодүй ябахадань орхёод, хара түмэр гэнжээр шүдэрлүүлэнхэй, мүргаа мянган модые ябагаар хэмжэн Чита город ерэһэн байна. Уданшьегүй Читын революционернүүдэй хүсөөр тэндэһээ тэрьелжэ гараһан байгаа. Тэрэ үедэ Максим Васильевич большевигүүдэй партида ороо. Нүхэрэйнгөө Сибирь загдаһан хойно Иванай эхэ—Мария Степановна гурбан үхибүүдээ дахуулан, нүхэрэйнгөө хойноһоо жэл шахуу соо ябажа, ехэ гасалан зоболон үзэһөөр Чита город хүрэжэ ерэһэн юм.

Максим Васильевич Чита городой баян наймаашан Сергунов гэгшындэ модошо дархан болоод хүдэлжэ байтараа, хүдөөгэй үгытэйшүүлэй дунда революционно нюуса хүдэлмэри ябуулха даалгабари РСДРП-гэй Читын комитедһээ абаһан юм. Тиигэжэ Трофимовай бүлэ 1911 ондо Яруунын Тэлэмбэ тосхон зөөһэн юм.

Максим Васильевич одхон хүбүүндээ ородой түрүүшын революци тухай, ажалшадай зол жаргалта байдалай түлөө тэмсэгшэд тухай хөөрэжэ үгэдэг байба. Тиигээд Иван эрэлхэг зоригто эсэгынгээ заабаряар бага наһанһаа хүмүүжэжэ, үгытэйшүүлэй ядуу байдалтай эртээнһээ танилсаһан юм.

1917 он... Агуусхэ Октябриин социалистическэ революциин улаан дүлэн уужам сэлгеэ Сибириин эй тайга соогуур соробхилоод, «Авроорын» һүртэ абяан агуу Номгон далай хүрэтэр сууряатаа һэн.

Үгытэй ажалшадые хүлеэд байһан түмэр хара гэнжэнүүд түгдэрэн, таһара татагдаа бэлэй. Үргэн ехэ Россиин дарлагдаһан арад буугаа гартаа барижа эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ жагсаа һэн. Тиихэдэ большевигүүдэй партиин Читын комитедэй даалгабаряар Максим Васильевич Нэршүү (Нерчинск) город ошохоёо байхадаа, Иванайнгаа толгойень эльбээд: «Ши, Иван, революционерэй хүбүүн гээшэш. Арад зонойнгоо хэрэгэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээрэй», — гэжэ захяад ошоһоор тэндэһээ бусаагүй... Эсэгынгээ эдэ үгэнүүдые залуухан Иван ухаан сэдьхэлэйнгээ оёорто бүхөөр хадуужа абаһан байгаа.

II. ЭСЭГЫНГЭЭ ЗАХЯАГААР

Октябриин революци илан мандажа, ажалшан арад түрэ засагаа гартаа абаба. Совет засагые унагааха зорилготой хариин интервентнүүдтэ, сагаантанда эсэргүү тэмсэл эхилээ. Залуу совет Россиһаа Сибириие таһа татахаар һанаашалан, шуһата хара хэрэгүүдые үүдхэжэ байһан Семеновой банданууудта, Японой ба Америкын интервентнүүдтэ эсэргүүсэн, Сибириин үргэн дайдаар арадай тэмсэл орьёлон бадараа һэн. 1920 оной намар Морозовой толгойлдог партизануудай отряд Чита ошожо ябахадаа, Тэлэмбэ тосхоноор дамжан гараһан байна.

Энэ отрядай хаанаһаа хайшаа зорижо ябаһыень мэдэхэдээ, Иванай сэдьхэлдэ эсэгын захяа һанагдаадхиба. «Үшөө бага гүлмэр байнаш» гэжэ эхынгээ хэлэһээр байтар, ори ганса морёо унаад, партизануудай отрядтай нэгэдэжэ, Чита городые сүлөөлэлгэдэ хабаадалсаа. Иван тэрэ жэлдээ Ленинскэ комсомолой гэшүүн болоһон юм. Иигэжэ Иван Максимович Трофимовай эрэлхэг тэмсэлэй арюун зам эхилээ бэлэй.

⁂

Хүдөө колхозуудые эмхидхэхэ үедэ Иван Максимович Тэлэмбэдэ ород таряашадай, бурят малшадай дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулһан байгаа. 1931 оной эхеэр Хэндын сомондо «Улаан партизан» гэжэ колхоз эмхидхэлсээд, түрүүлэгшэнь боложо һунгагдаһан юм. Энэ колхозые найман жэл соо хүтэлбэрилөө.

— Нүхэр Трофимов манай нютагта анхан колхоз эмхидхэлсэжэ, маанадаа ажабайдалай шэнэ замда оруулалсаһан хүн гээшэ. Арад зондоо ехэ анхаралтайгаар хандадаг, уужам сэдьхэлтэй хүн юм,—гэжэ дала гаран наһатай Степан Николаевич Петров мүнөөшье омогорхон хөөрэдэг.

III. БААТАРШАЛГЫН ЗАМААР

1942 оной зун. Эхэ ороноо фашистнуудһаа хамгаалгын агууехэ дайнай хүшэр хүндэ жэл. Түрэл орондомнай аюулай тохёолдоходонь, коммунист Трофимов өөрынгөө дураар фронт ошохоёо мордоо бэлэй.

Эрэлхэг зоригтойгоор Эхэ ороноо хамгаалалсаһан Иван Максимовичын тэмсэлэй харгы нилээд ута даа. Алдарта, дайшалхы замынь Калинин городһоо эхилээд Эльба мүрэн хүрэжэ дүүрээ һэн. Иван Максимовичын харуулһан баатаршалга олон юм.

...Латвиин түб хото—Ригые дайсанһаа сүлөөлэлгын үедэ нэгэ иимэ ушар болоо. Эгээл тэрэ үедэ Советскэ Армимнай өөрынгөө газар дайдые фашистнуудһаа сүлөөлжэ, Ригэһээ арбан хоёр модоной газарта хүрэһэн байгаа. Немецүүдэй гэдэргээ сухариха шоссей харгые боожо абаха гэһэн дайшалхы приказ ахалагша сержант Трофимовай ябаһан ротодо үгтэһэн юм. Энэ захиралта дүүргэхын тула уһа намагтай хаалтые гаталжа, дайсанай ара талаһаань ороод, нэгэ пунктыень абаха хэрэгтэй байгаа. Хаалта гаталжа, дайсанһаа 60 метр тухай газарта ерээд байхадань, хэдэн дахин булюу хүсэтэй дайсад тэдэнние бүхы талаһаань тойрожо добтолһон юм. Тон бэрхэшээлтэй байдалда оробошье, солдадууд гэдэргээ сухаряагүй. Теэд дайсанай хүсэн яаха аргагүй булюу байшоо.

Ротын парторг Трофимов, взводой шархатаһан командирай орондо командалһан байгаа. «Эхэ оронойнгоо түлөө, урагшаа геройнууд!» — гэжэ хашхараад лэ Трофимовай түрүүлэн атакада бодоходонь, солдадууд хүсэтэ ехэ уһанай эбхэржэ ерэһэн долгин шэнгеэр «ура» хашхаралдан, дайсадтай жадаар хадхалсажа оробо. Энэ тулалдаанда Трофимов эрэлхэг зориг гаргажа, хоёр немецые жадаар хадхан унагаагаа. Иимэ шэрүүн һөөргэдэлгэдэ тэсэнгүй, дайсад тэрьедэһэн байна.

—Нүхэр, ахалагша сержант! Та шархатаалта, гэдэргээ гаража ошыт. Бидэ харгые абахабди, найдагты,—гэһэн хэнэйшьеб абяан дуулдаба.

—Гэмгүй, нэгэшье минута манда үнэтэй болоод байна. Харгы тээшэ урагшаа,—гээд Трофимов (баруун хүлөө дайсанай һомондо дайрагдажа шархатабашье) урагшаа дабшаба.

Тиигээд саашаа шоссей харгы хүрөөдүй ябатарнь, гэнтэ хажуу талаһаань станково пулемет хусажа захалба. Бэрхэтэй байдалда ороһоноо мэдээд, Трофимов нэгэшье минута зогсонгүй, пулемедой байһан траншей тээшэ взводоо дахуулан ошобо. Пулемёдой байһан зүг тээшэ хэдэн удаа гранатануудые шэдээд, траншей руу нүхэдөө дахуулан орожо, 5 фашистнуудые буудаһан, хоёрыень кинжалаар хадхажа алаһан байгаа. Трофимовай взвод дайшалхы даабаряа дүүргэжэ, дайсанай гэдэргээ сухариха ганса харгыень боожо абаһан юм. Энэ байлдаанда дайсанай 150 гаран солдат шархяа хатаагаа. Байлдаанай һүүлээр частиин командир гвардиин полковник Дегтярь эрэлхэг зоригтой баатаршалгануудайнь түлөө командованиин зүгһөө Трофимовта баясхалан хүргөө...

Тэрэнэй удаа Рига городые сүлөөлэлсэхэдөө баатар габьянуудые гаргаһанайнь түлөө ротын парторг Трофимовта Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгогдоо һэн. Нүхэр Трофимов бусад дайшалхы габьянуудайнгаа түлөө Улаан Одоной, Алдар солын 3-дахи зэргын орденуудаар, хэдэн медальнуудаар шагнагданхай.

Герой Трофимов илалта түгэсөөр дайгаа дүүргээд, 1945 оной хабар Эльба дээрэһээ түрэл нютагаа бусаха болобо. Буурал сагаан толгойтой генерал манай геройе эсэгын ёһоор тэбэрин таалаад: «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эрэлхэг зоригтойгоор ябажа гараһанайшни түлөө баясанабди, амгалан ажалдаа амжалта туйлан ябаарай!»,—гэжэ юрөөн үдэшөө бэлэй.

IV. АМГАЛАН АЖАЛДАА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда баатар габьяа гаргаад бусаһан баатар хүбүүгээ нютагаархиниинь хүндэтэйгөөр хүлеэн угтаа һэн.

Нүхэр Трофимов сэрэгһээ бусаһаар үнишье болонгүй түрүүшээр загаһанай заводой директорэй орлогшо, тиигээд аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо боложо, 1950 он хүрэтэр ажаллаа. Эдэ харюусалгатай ажалда ябахадаа нүхэр Трофимов шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ, үнэн сэхэ хүдэлмэрилэгшэ байһанаа харуулаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гал дүлэн соогуур гаража хатуужаһан коммунист Трофимов ямаршье бэрхэшээлһээ сухарингүй дабшадаг, эгээ бэрхэшээлтэй газарта хүдэлхэ гэжэ эрмэлзэдэг юм.

Аймаг соогоо эгээн гээгдэнги, түлюур колхоздо—Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо өөрынгөө һайн дураар түрүүлэгшэ боложо ошоһон байгаа.

—Хүндэхэн байдалтай болоод лэ байтарнай Иван Максимович ерэжэ, колхозыемнай хүл дээрэнь гаргаһан юм,—гэжэ мүнөөшье Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид хөөрэлдэдэг.

Иван Максимович эндэ түрүүлэгшэ болоод амжалтатай һайнаар ажаллан байтараа бэень муудажа, 1955 оной һүүл багта ажалһаа гараха, аргалуулха баатай болоо һэн. Жэл тойрон амаралтада байгаад, мүнөө колхозой түрүүлэгшын орлогшо болонхой.

Арад зон Иван Максимовичта найдажа, республикын Верховно Соведэй депутат болгон хоёр удаа һунгаһан, нютагай Соведэйшье депутадаар олон удаа һунгаһан байха юм. Энэ этигэл найдабариинь Иван Максимович хододоо үнэн сэхээр дүүргэдэг.

Мүнөө нютагаархиниинь Иван Максимович Трофимовые аймагай Соведэй депутадта кандидат болгожо дахинаа дэбжүүлээ.

Цырен ДАНДАРОВ,
манай корреспондент.

Манай республикын һонин

* Үнинэй бригадир *

Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй хоёр жэл соо үйлэдбэриин 30 гаран барилга бодхоогоо. Колхозой барилгын бригадые дүй дүршэл ехэтэй барилгашан Евлампий Елиферович Ерофеев хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Е. Е. Ерофеев.

Ф. Сорокиной фото.

Хүндэтэй агитатор

Хасуурта нютагай хүн зон Ольга Макаровна Батышевае һайн мэдэдэг, хүндэлдэг болонхой.

— Манай агитатор,—гэжэ колхознигууд омогорхон хэлэдэг. Ольга Макаровна нютагай долоон жэлэй һургуулида багшалха зуураа, бригада, фермэнүүдтэ ошожо, колхознигуудай дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри ябуулдаг юм.

Эндэхи XVIII партсъездын нэрэмжэтэ (Сэлэнгэ) колхозой малшад һунгалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй. Ольга Макаровна фермэ дээрэ ходо ошожо, һаалишадые, тугалшадые суглуулжа хөөрэлдөө үнгэргэнэ. «Манай һунгуулиин системэ», «манай депутадууд», «хүүгэдые хүмүүжүүлхэ тухай» темэнүүдээр хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, ойлгосотой, тодоор хэһэн байха юм.

Эдэбхитэй агитатор манай орон дотор боложо байһан юумэн тухай недели бүхэндэ һунгагшадтаа хэлэжэ байдаг болонхой.

Ю. Шабанов.

Һү ехээр һаана

Закаменай аймагай Утаата-Далахайн сомоной «Байкал» колхозой эрхим һаалишан Ханда Цыренова мал ажал дээрэ арбаад гаран жэл соо хүдэлнэ. Энэ нүхэр хадаа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө үнэхөөрөө оролдодог. Жэшээлхэдэ, нүхэр Цыреновагай гүүртынхид ажахын энэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхиһөө 2905 литр һү ехээр һаагаа. Колхозой правлени, партийна эхин организаци энэ гүүртэдэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан барюулба.

Б. Шоёнов.

Асуудал, харюугай вечер

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай агитаторнууд ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Һунгуулиин 69-дэхи участогта ходоо хүн зон олоороо суглардаг. Һаяхан эндэ асуудал ба харюугай вечер үнгэргэгдөө. Вечертэ хабаадалсаһан 400 гаран һунгагшад уласхоорондын байдал, культурно-ажаһуудалай барилганууд тухай, мүн элдэб асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрөө болон харюу шагнаа. Мяха-консервын комбинадай директор Карасев, Худалдаа наймаанай министр Данилов, КПСС-эй Улан-Удын горкомой агитаци ба пропагандын таһагые даагша Калаганский гэгшэд һунгагшадай асуудалнуудта харюунуудые үгэһэн байна.

Вечер ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Март һарада мүн саашадаашье иимэ вечернүүдые үнгэргэжэ байха гэжэ хараалагдаба.

А. Шестаков.

Даша Дайнзанов һаалишан болобо

Даша Дайнзанов һүүлэй жэлнүүдтэ механизатораар хүдэлжэ байһанаа, урзанда өөрын һайн дураар колхоздоо бусажа ерээд, һаалиин гүүртын үнеэдые адуулдаг болоо һэн. Удааншье болонгүй фермын ажалда дадажа, мал адуулха дүй дүршэл шудалан, һаалишадтаа магтуулдаг болоһон юм. Жэлэй эсэстэ тэрэнэй адуулдаг үнеэдһээ дунда зэргээр 1051 литр һүн һаагдаа.

Теэд Даша тэрэ туйлалтаар сэдьхэлээ ханангүй, һаалишан болохые хүсэбэ. Үдэшэ, үглөөнь өөрынгөө үнеэ һаажа, шадабаряа туршадаг болобо. Тиигэһээр байтарнь республикын колхозуудта эрэшүүл һаалишан болоно гэжэ дуулдаа һэн.

«Дүшэ гаража ябаашье һаа хүнһөө хожомдохо хэрэггүй» гэжэ бодоод, өөрынгөө хүсэлые колхозой правленидэ мэдүүлбэ. Правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Иванов тэрэниинь ехээр дэмжэжэ, Дашые һаалишан болгон томилоод, арбан үнеэ даалгажа үгөө.

Тэрэ гэһээр хоёр һара шахуу боложо байна. Үнгэрэгшэ январь һарада үнеэн бүриһөө зуу холо гаран литр һү һаажа, артелиингээ бэрхэ һаалишадһаа ехээршье гээгдээгүй.

Нүхэр Дайнзанов үнеэдые зүбөөр, һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулна. Үбһэ, зелёнко эдюулхынгээ хажуугаар, 20 килограмм хүрэтэр силос, һаагдаһан һүнэй литр бүридэ 200 грамм таряа талханай зүйл үгэдэг байна.

Һү ехээр һаахын түлөө үнеэдэйнгээ дэлэнгые эльбэдэг, нидхэрдэг юм. Мүнөө олонхи үнеэдынь тугалланхай. Даша мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха уялга абанхай.

Б. Аюшеев,
Кударын аймаг, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

Сулхара тосхонойхид радиотой болохонь

Худанай леспромхозой Сулхара гэжэ тосхон радиотой боложо байна. Тэндэхи гэрнүүдтэ 100 гаран радиоточконууд тодхогдохо юм. Хэлхеэ-холбооной Хэжэнгын аймагай конторын монтёрнууд Аюшеев, Ц. Буянтуев гэгшэд тэндэ эршэмтэйгээр ажаллана.

П. Буянтуев.

КЯХТЫН АЙМАГТА

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ УЛААН ТУГ

Кяхтын МТС-эй харьяата колхозуудай һүнэй-товарна фермэнүүд хоорондын социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэ (даагшань С. Б. Чимбеев) түрүү һуури эзэлбэ. Фермэ ажахын жэлэй үнгэрһэн 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 380 литр һү һаагаа. Тэрэ тоодо январь һарада үнеэн бүриһөө 130 литр һүн һаагдаһан байха юм. Фермын түрүү һаалишад Ванчикова, Гармаева, Чимбеева үнеэн бүриһөө 420—430 литр һү һаажа, һайн амжалта туйлаба.

Һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлжэ шадаһан энэ фермын коллективтэ МТС-эй дирекциин, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

ОЛОН ТҮЛ АБТАБА

Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой Хилгантын хониной фермэдэ үбэлэй түл олоор абтажа байна. Һүүлэй мэдээгээр тэндэ 300 шахуу хурьгад абтаа. Түрүү хонишод Очирова, Самбуева, Цыдендамбаева гэгшэд тус тустаа 80—96 хурьга абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр харууһалжа байна.

Фермэдэ ажалай эмхидхэл тон һайнаар табигданхай.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

Һунгалтын үдэрые эрхим амжалтаар угтахын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, Усть-Киранай 4-дэхи магазинай наймаалагша Рабданова һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэ эд бараанай эрьесын январь һарын түсэбые 202 процент дүүргээ.

ШОФЕРОЙ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛБА

ДОСААФ-эй аймагай комитет шофёрнуудые бэлдэхэ курса эмхидхэһэн юм. Һаяхан энэ курсые 26 хүн дүүргэжэ, шофёрой III классай мэргэжэл олобо.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ВАХТА

Кяхтын МТС-эй механизаторнууд һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, трактор, машинануудые заһабарилха жэлэйнгээ түсэбые февралиин 25-да дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан юм. Һүүлэй мэдээгээр 38 тракторай 34-ниинь мастерской сооһоо заһабарилагдаад гаргагдаба. Механизаторнууд И. Кожин, А. Александров, С. Казаков гэгшэд түрүү зэргэдэ ябанад. Эдэнэр үдэр бүхэндэ даалгабаряа 130—150 процент, һайн шанартайгаар дүүргэжэ, бусадта жэшээ харуулна.

В. Жигжитов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Курумканай дунда һургуулида трактор шудалалгын хэшээл боложо байна. **А. Истоминой** фото.

Бургалтай нютагта

Февраль һарын нэгэ үглөөгүүр. «Улаан Бургалтай» колхозой зарим нэгэ айлнуудай үрхөөр баглагар сагаан утаан гаража, баруун зүгэй һалхинда сохигдон, сэнхир хүхэ огторгойдо тунан тарана.

Харабуусанай фермын үнеэдэй байранууд жэрылдэн харагдана. Эртэшье һаа, һаалишадай эршэмтэй ажалай үдэр үни эхилэнхэй. Үнеэдэй үүгэнэлдэхэ, тугалнуудай мөөрэлдэхэ үглөөнэй агаарта холоһоо дуулдана.

Эндэ эршэмтэй ажалаараа аймаг соогоо суурхаһан һаалишад ажаллажа байдаг. Тэдэнэрэй дунда колхоз боложо хамтарһанһаа хойшо эбэртэ бодо малые үсхэбэрилжэ, ашаг шэмыень ехэ болгохын түлөө оролдон ажалладаг хүнүүд бии. Мүн хоёрдохи, гурбадахишье жэлээ хүдэлмэрилжэ байгшад олон. Тэдэнэрэй нэгэн түрүү һаалишан Дымбрыл Жимбиевна Менжикова болоно.

Шаргал улаахан наран хадын оройгоор һаяхан шагаажа, гэрэлээ сасаба. Эгээл энэ үедэ тус фермын ахалагша һаалишан, гушаад наһанай, дунда зэргын бэетэй, нюдэндэ дулаахан эхэнэр шуран шударгыгаар хүдэлмэрилжэ байһан нэгэ һаалишанай хажууда дүтэлжэ ерэхэтээ сасуу иигэжэ асууна.

—Зай, Дымбрыл, харагшаншни хэр ехэ һү мүнөөдэр үгэбэб?

— Бараг даа,—гэжэ һаалишан Дымбрыл урматайгаар харюусана.—Үсэгэлдэр 10 литр үгөө һэн.

—Һайн лэ гээшэ. Февраль һара соо нилээдгүй ехэ һү һаахашни.

—Хари би январь һарынхида орходоо ехээр лэ һааха хүсэлэнтэйб. Теэд хэр һаагдаха юм даа.

— Һаагдахал байха. Зүгөөр бидэ һайнаар эдеэлүүлдэгшье һаа, үнеэдэйнгээ хойноһоо харууһалжа шаданагүйбди,—гээд ахалагша һаалишан Дымбрыл Жимбиевна үргэлжэлүүлнэ.— Үнеэдэйнгээ дэлэнгыень бүлеэхэн уһаар угаажа, һайса нидхэрнэгүйбди.

— Дымбрыл Жимбиевна, зүб хэлэнэт,—гэжэ һаалишан бодолгото болон аргааханаар дуугарна.

Дүршэл ехэтэй ахалагша һаалишан Менжикова үнеэдэйнгээ ашаг шэмые дээшэлүүлхын, зоотехническэ наукын туйлалтануудые ажалдаа зүбөөр нэбтэрүүлхын тула нилээдгүй ехэ хүдэлмэри һаалишадайнгаа дунда ябуулдаг. Мүн Дымбрыл Жимбиевна эршэ зоригтой, эрхим ажалша малша хүнүүдэй нэгэн юм. Нэгэ юумэ хэхэ гэжэ хүсэбэл, тэрэнээ хүсэндэнь хүргэхэ гэжэ оролдодог. Ойлгогдоогүй асуудалнуудаа зоотехнигһээ һуража элирүүлдэг, мал ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлөөр һонирходог, эсэшэ сусашагүй ажалладаг болонхой. Хүнһөө түрүүн ажалдаа ерэдэг, хамагай һүүлээр гэртээ бусадаг байна.

Дымбрыл Менжикова колхоздоо һаалишанаар хэдэн жэлдэ хүдэлмэрилжэ, хэжэ байһан ажалдаа абьяастай бэрхээр хандажа, амжалта туйладаг болонхой. Мүнөө 12 үнеэдые даажа абанхай, тэдэнээ һайнаар харууһална. Тэдэ үнеэдэйнь арбаниинь һаалгадаг. Дулаан байра соонь уяжа, һайнаар эдеэлүүлдэгэй ашаар үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 8—10 литр һү үдэр бүри һаана.

Тиигэжэ түрүү һаалишан ажахын шэнэ жэлэй түрүүшын дүрбэн һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 539 литр һү һааһан байна.

Һаалишан Менжикова үнеэдээ эдеэлүүлхэдээ тэдэнэйнгээ бэеын томо багые, ашаг шэмэ үгэлгыень харалсажа, зоотехник нүхэр Цоктоевой табиһан тусхай рационой ёһоор эдеэлүүлдэг. Үнеэдтэ үбһэ, зелёнко, силос, мүн буйлуулагдаһан тэжээл үгэдэг. Эдэ тэжээлээ үнеэдтээ дураарнь һэлгүүлжэ байгаад үгэдэг. Тиигээд үнеэдээ үдэшэ үглөөнь нэгэ хэмдэ һаажа гуримшуулхые оролдодог, һаахынгаа урда тээ, һаажа дүүргээд дэлэнгыень ходо аршадаг, эльбэдэг юм.

— Энээнэй ашаар үнеэдэй дэлэн зөөлэржэ һүеэ бэлэнээр табидаг, һаахада хүнгэн болодог юм,—гэжэ Дымбрыл Жимбиевна хөөрэнэ.

Тус фермэ дээрэ һайнаар хүдэлдэг малшад олон.

Һаалишад Дымбрыл Бадмаева ажахын жэлэй түрүүшын дүрбэ һарада үнеэн бүриһөө 587 литр һү һаагаа. Ханда Дамбаева, Жансима Менжикова, Балжима Менжикова 500 шахуу литр һү тус тустаа һаагаа.

Колхозой түрүү һаалишан Дымбрыл Менжикова ажахын үнгэрһэн жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1117 литр һү һаагаа һэн. Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо, мал эдеэлүүлгэ, харууһалгын ба үнеэ һаалгын түрүү дүй дүршэлтэй танилсажа ерээд, тэрэнээ ажал хүдэлмэридөө хэрэглэнэ. Мүнөө жэлдэ Харабуусанай гүүртынхид үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200 литр һү һааха уялга абанхай.

Ахалагша һаалишан Дымбрыл Менжикова туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амарангүй, ажахын шэнэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һаахын түлөө оролдоно.

Иигэжэ эндэхи һаалишад, тэдэнэй тоодо түрүү һаалишан Дымбрыл Жимбиевна Менжикова ажалай амжалта туйлажа, аймагайнгаа һаалишадта үльгэр жэшээ харуулна.

С. Табдаев.

* Һонирхолтой хөөрэлдөөн *

— Алло, Балдан! Амар мэндэ!
Аня хэлэнэ. Ямар һонинтойбши?
Арбан хоёрһоо мүнөөдэр «Эрдэмдэ»
Аймшагтай һонин кино, ошохогши
һонин гэхэдэ: гүлгэлөө минсгэймнай
һохорхон гүлгэдэй энеэдэтэй гээшэ
Харыш ерэжэ, хүлеэгээд байхамнай,
Харайлдуужабди һүүлээрнь «Эрдэм»
тээ

И. Денисовэй фотоэтюд.
А. Бадаевай шүлэг.

Хорини дунда һургуулиин 150 жэлэй ойдо

Ц. НОМТОЕВ

ТҮРҮҮШЫН ЛАМПА

Аяар үни
Арюун туяагаа сасаргааш,
Залиран үгы
Зуун таби наһалааш,
Хоёр юртэмсы
Ходоро гаран ерээш.
Үнэтэ элшынь
Үргэн арадһаа холодхон,
Үсөөн тоотон
Үбэршэлэн хэрэглэхээ хомхойрон,
Һүнөөн даран
Һүлэмхи улаабтар байлгаа һэн.

Аврорын дуун
Ильичын гэрэл залгаа,
Революциин дүлэн
Эрдэнитэ ошо мандуулаа,
Байгалай урда
Бадаран шэнээр гэрэлтээш.
Зориһон замдаа
Золтой үе угтанаш,
Арадай гарта
Алтан зула адхуулнаш,
Һаруул тодо
Һайхан гэрэл сасарнаш!

САНААР МҮРЫСӨӨН

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин залуушуулай дунда санаар мүрысөөн һаяхан боложо үнгэрбэ. Тэрэ мүрысөөндэ 13 команда хабаадалсаа. Хамтадаа 69 эрхим санашад—кооперациин хүдэлмэрилэгшэд түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэбэ. Тэдэнэй дунда 31 инвалидууд (хэлэгүйшүүл) байлсаба.

5 километрын урилдаанда хэлэгүйшүүл—оёдолой цехтэ ажаллагша Н. Решетова, дарханай цехынхид Буянова, Черноярова гэгшэд һайн үрэ дүн харуулаа. Эрэшүү[л] дунда хүдэлмэришэн Солоду[хин] түрүү һуури эзэлбэ.

Мүрысөөндэ илажа гараһан мандануудта дипломууд, үн[этэ] бэлэгүүд барюулагдаба.

Эд хэрэглэгшэдэй коопера[циин] хүдэлмэрилэгшэдые физкульту[рада] спортдо олоор хабаадуулхын т[үлөө] комсомольско организациин се[кре]тарь Фетисова, физкультурын [...] дэй гэшүүд Баннова, Тютрина оролдолго гаргана.

В. Могз[...]

СОНОСХОЛ

Һайн очерк, рассказуудай конкурс

Партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэрнүүдые бодото дээрэнь бэ[е]лүүлжэ байгаа республикын ажалшадай шэн габьяата ажалые харуулһа[н] һай һайн очерк болон рассказ найруулгануудые бэшэхэ конкурс «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакци 1957 оной январиин 1-һээ соносхобо. Коммунизмын материальна үндэһэн бологшо элбэг дэлбэг билтарма ба[й]лигые байгуулжа байгаа советскэ хүнүүдэй шэн зоригто, баатарлиг ажал тэдэнэй ажаябадал тухай тэдэ зохёолнууд соогоо авторнуудынь бэшэх[э] байна. Тиихэдээ доро дурсагдаһан темэнүүдые хараадаа абалсаа һаань һайн байгаа гэжэ редакци тоолоно.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ТАЛААР: техническэ дэбжэлтэ, техникы[е] хүгжөөхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха ба бүтээсыень дээшэлүүлхэ т[у]хай; уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод тухай; түрүү шахтёрну[у]дай дүй дүршэл тухай; ажалай тоосоон ба арьбалалтын гурим тухай; р[ит]мичнээр, нэгэ жэгдээр ажаллаха; барилгада индустриальна арга метод д[э]гэрүүлхэ тухай гэхэ мэтэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТАЛААР: хүдөө ажахые түсэблэхэ шэнэ гур[им] тухай; колхознигуудые урмашуулан, ажалдань бүри жүдхэмжэтэй болго[хо] 30 мянгатанай, МТС-үүдэй хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй, малшадай х[ү]дэлмэри тухай; шэнэ ба боро газарые элдүүрилгэ; кукуруза ехээр тарижа һайнаар ургуулдаг болохо; хүдөө ажахын хүдэлмэрие үргэлжэ дээрэ[нь] оньһожоруулха; түрүү дүй дүршэл ба эрдэм наукын туйлалтануудые д[э]гэрүүлхэ; хүсэ, зөөри багаар гаргажа, хүдөө ажахын продукци ехээр аба[ха] социалистическэ мүрысөөн тухай гэхэ мэтэ.

КУЛЬТУРЫН БА АЖАҺУУДАЛАЙ ТАЛААР: дунда һургуули дүүргээд, үйлэдбэрндэ хүдэлхэеэ ошогшод тухай; политехническэ һура[л]сал; залуу мэргэжэлтэдэй, врачуудай, барилгашадай ажал; үтэлһэн хүнү[үд] (пенсионернүүд) тухай, хүдөөгэй уранһайханай самодеятельность, [...]рээндэ хабаадагшад тухай гэхэ мэтэ. Инаг дуран, нүхэрэй ёһоной хани б[ал]рисаан тухай.

Тус конкурсын дүн 1957 оной майн нэгэн болотор гаргагдаха юм.
Эрхим зохёолнуудта иимэ шангууд үгтэхөөр тодорхойлогдоно:

ОЧЕРКНУУДААР: 1-дэхи шан (нэгэ)—1500 түхэриг, 2-дохи шан (нэгэ)—1000 түхэриг, 3-дахи шан (нэгэ)—750 түхэриг.

РАССКАЗУУДААР: 1-дэхи шан (нэгэ)—1500 түхэриг, 2-дохи шан (нэгэ)—1000 түхэриг, 3-дахи шан (нэгэ)—750 түхэриг.

КОНКУРСДО ОЛООРОО ХАБААДАЯ, НҮХЭДҮҮД!

Очерк, рассказуудаа иимэ адресаар эльгээхые гуйгдана:
г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. «КОНКУРСДО», «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакци.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО[В]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00356. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. № 770.